

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2419/2018
29.05.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић, Весне Субић, Слађане Накић Момировић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ЗЗ из ... и ИИ из ..., чији је заједнички пуномоћник Славиша Вукосављевић, адвокат из ..., против тужених ЈЈ АД ..., и АД КК ..., чији је пуномоћник Душан М. Васиљевић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизијама тужилаца и туженог АД КК, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године, у седници већа одржаној дана 29.05.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог АД КК Београд, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године.

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године у односу на одлуку о захтеву за топли оброк и регрес са каматом и одлуку о трошковима поступка, и у том делу се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 230/17 од 25.05.2017. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У преосталом делу се **НЕ ПРИХВАТА** одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године и у истом делу се та ревизија **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 230/17 од 25.05.2017. године, исправљеном решењем истог суда од 12.02.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је обавезан тужени ЈЈ АД да сваком тужиоцу понаособ, на име мање исплаћених месечних зарада по основу сменског рада, исплати месечне новчане износе са законском затезном каматом на начин ближе описан овим ставом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавеже тужени ЈЈ АД да сваком тужиоцу понаособ, на име мање исплаћених месечних зарада по основу сменског рада, исплати новчане месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе описан овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да

се обавезе тужени ЈЈ АД да сваком тужиоцу понаособ на име топлог obroка и регреса као и на име накнаде превоза на рад и са рада исплати појединачне новчане месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе описан овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе АД КК ... да сваком тужиоцу понаособ на име мање исплаћених месечних зарада по основу сменског рада, топлог obroка, регреса и накнаде за превоз исплати појединачне новчане месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе описан овим ставом изреке. Ставом петим изреке, обавезан је тужени ЈЈ АД да тужиоцима солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.335.650,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1382/18 од 03.05.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене ЈЈ АД ... и потврђена првостепена пресуда са исправком у ставовима првом и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда са исправком у ставовима другом, трећем и делу става четвртог изреке у погледу захтева тужилаца за исплату накнаде на име топлог obroка, регреса и накнаде трошкова за долазак и одлазак са посла. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става четвртог изреке тако што је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени АД КК да солидарно са туженим ЈЈ АД ... исплати тужиоцима износе на име неисплаћене месечне зараде по основу сменског рада досуђене ставом првим изреке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени АД ЈЈ да солидарно са туженим ЈЈ АД ... тужиоцима исплати на име трошкова поступка износ досуђен ставом петим изреке првостепене пресуде. Ставом петим изреке, обавезани су тужени да тужиоцима солидарно накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 112.500,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог АД КК за накнаду трошкова на име изјављеног одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену ревизије су благовремено изјавили тужиоци и тужени АД КК (у даљем тексту КК), због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбе члана 403. став 2. тачка 2. и члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у преиначујућем делу применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...87/18), који се примењује на основу члана 506. став 2. основног текста истог закона, и нашао да је ревизија туженог КК неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревизије тужене КК о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 9. ЗПП јер, супротно ревизијским наводима, у парници није учествовало лице које не може да буде странка у поступку. Релативно битна повреда из члана 374. став 1. у вези са применом члана 205. став 2. ЗПП (због погрешног одлучивања о проширењу тужбе) није утицала на законитост побијане другостепене пресуде будући да је правноснажно окончана парница у односу на првобитно тужену ЈЈ АД.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду били у радном односу код првобитног туженог АД ЈЈ ... (у даљем тексту ЈЈ) на неодређено време, на пословима радног места Обављали су рад у сменама

према утврђеном распореду. За обављени рад тужени ЈЈ им је, у складу са одредбом члана 65. Колективног уговора, исплаћивала увећану зараду у висини од 4% од основне зараде. Износ досуђен ставом првим изреке првостепене пресуде представља разлику између увећане зараде по основу сменског рада за 26% у смислу правила из члана 108. Закона о раду и увећане зараде исплаћене тужиоцима у складу са Колективним уговором код туженог ЈЈ. Висину досуђеног износа суд је утврдио на основу резултата вештачења вештака економско-финансијске струке. Статуном променом туженог ЈЈ, извршеном током првостепеног поступка поред постојећег друштва ЈЈ АД ..., формирана су још три акционарска друштва и то ЈЈ АД ..., КК АД ... и ЉЉ АД ..., након чега су тужиоци са туженим КК као правним следбеником, закључили анекс уговора о раду 28.08.2015. године. У утуженом периоду на снази је био Анекс колективног уговора за јавно предузеће ЈЈ чијим је чланом 2. утврђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора, а чланом 5. став 6. да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведен на један радни час. Овај Анекс колективног уговора примењује се од 01.01.2006. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 118. став 1. тач. 5. и 6. и члана 108. Закона о раду, обавезао туженог ЈЈ да тужиоцима исплати тражене накнаде за сменски рад за период од децембра 2008. године до марта 2013. године (за који ово потраживање није застарело), а одбио захтев тужиоца за солидарну исплату тражених накнада у односу на туженог КК. Одлука је заснована на схватању да не постоји солидарна обавеза туженог КК ... јер је након статусне промене издвајањем уз оснивање нових привредних друштава тужени ЈЈ наставио да постоји и послује као активно привредно друштво. У пословним књигама туженог КК није пренета обавеза исплате за нето зараде, накнаде зараде и доприносе на зараде и накнаде зараде које се исплаћују на терет послодавца, већ је почетно стање биланса туженог ЈЈ пренето после издвајања на дан 09.08.2015. године, а потраживања се односе на период док су тужиоци радили код овог туженог.

Другостепени суд је правилном применом члана 147. Закона о раду, члана 231. ЗПП, члана 452. став 2. ЗОО, члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима, те чл. 147. до 152. Закона о раду, преиначио првостепену пресуду обавезивањем туженог КК да солидарно са туженим ЈЈ накнади тужиоцима износе на име неисплаћене месечне зараде по основу сменског рада. Одлука је заснована на правилном схватању да тужиоци нису закључили нови уговор са туженим КК већ анекс према коме су наставили радни однос са послодавцем следбеником који је преузео не само права већ и обавезе послодавца претходника настале из закљученог уговора о раду и радног односа. Тужени КК није истицао чињенице, нити доставио доказе да је на другачији начин, уз обавештавање тужилаца као запослених, са правним претходником регулисао индивидуална права и стечена права запослених, па и тужилаца. То је била његова процесна дужност и ризик за исход парнице пошто терет доказивања чињенице испуњења обавезе или чињенице услед које је обавеза престала, у смислу члана 231. став 3. ЗПП, сноси дужник, а не поверилац. Правилно је и схватање другостепеног суда да пасивна легитимација туженог КК произлази из члана 452. став 1. ЗОО и члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима.

С тим у вези нису основани наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права. Осталим наводима у ревизији се, у ствари, оспорава утврђено чињенично стање, што у смислу члана 407. став 2. ЗПП не може бити ревизијски разлог.

Имајући у виду наведено, одлучено је као у ставу првом изреке, на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Тужиоци су изјавили посебну ревизију у смислу члана 404. ЗПП против нижестепених пресуда у одбијајућем делу, ради уједначавања судске праксе и решавања правних питања од општег интереса.

На основу члана 404. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 55/14), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, услови за одлучивање о ревизији тужилаца као изузетно дозвољеној испуњени су у односу на одлуку којом је правоснажно одбијен тужбени захтев за накнаду за топли оброк и регрес за коришћење годишњег одмора, са траженом затезом каматом, због потребе усаглашавања судске праксе.

Испитујући правилност побијане пресуде у делу којим је одлучено о захтеву за исплату накнаде на име топлотог obroка и регреса (са припадајућом каматом) у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца основана јер није правилно примењено материјално право из члана 118. Закона о раду, а с тим у вези ни правило о терету доказивања, које према одредби члана 231. став 3. ЗПП у односу на битне чињенице за пресуђење овог захтева почива на туженом послодавцу.

Наиме, за правилно пресуђење било је потребно да се у парници утврди, а није, да ли је тужиоцима накнада за топли оброк и регрес уопште исплаћена и у ком износу, у складу са одредбом члана 118. тач. 5. и 6. Закона о раду и КУ код послодавца, без обзира на чињеницу што није донета посебна одлука послодавца о овим накнадама. Терет доказивања ових чињеница лежи на туженом послодавцу.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом, а Законом о изменама и допунама Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тач. 5. и 6.), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Дакле, почев од 01.01.2006. године запосленима је дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је дато право да својим актом утврде висину тих накнада. Међутим, у конкретном случају, тужени у току поступка није доставио суду акт о висини ових накнада, као ни судском вештаку ради израде налаза и мишљења, из чега се основано може закључити да га није ни донео. При том, висина трошкова на име регреса за годишњи одмор и на име трошкова исхране у току рада, мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место.

Како због погрешне примене материјалног права, а с тим у вези правила о терету доказивања, нису утврђене потпуно чињенице од значаја за одлучивање о овом захтеву тужбе, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Првостепени суд ће, у поновном поступку, разјаснити спорна питања и утврдити битне чињенице на које је указано, а затим донети нову одлуку о тужбеном захтеву.

На основу изложеног одлучено је као у ставу другом изреке, у смислу члана 416. став 2. ЗПП. Истовремено је на основу члана 165. ст. 3 и 4. ЗПП укинута одлука о трошковима поступка, која зависи од коначног исхода спора.

Врховни касациони суд је на основу члана 404. став 1. ЗПП, закључио да нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против нижестепених пресуда у односу на одлуку о захтеву за исплату накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада и у одбијајућем делу одлуке о исплати неисплаћене зараде по основу сменског рада, као изузетно дозвољеној.

Негативне одлуке судова о траженој исплати наведених накнада и разлике зараде донете су, на основу конкретно утврђене чињеничне грађе и применом материјалног права, у складу са важећим тумачењем права и усаглашеном судском праксом по спорним правним питањима застарелости потраживања из радног односа (члан 196. Закона о раду) и права на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада (члан 118. истог закона). У том погледу нижестепене пресуде су усклађене са правним схватањем израженим кроз одлуке Врховног касационог суда, у споровима поводом истоветних захтева тужилаца, са истим или сличним чињеничним стањем и правним основом. Позивање у ревизији тужилаца на другачије одлуке Апелационог суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Београду, није од значаја за оцену услова за одлучивање о посебној ревизији у конкретном случају. Појединачне различите одлуке нижестепених судова не указују на постојање неусаглашености судске праксе по спорним питањима, које би било од значаја за правну сигурност. Судска пракса по спорним питањима овог спора усаглашена је на основу већ донетих бројних одлука Врховног касационог суда, са јасно израженим правним схватањем. Због тога не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба уједначавања судске праксе или новог тумачења права.

Сходно изнетом, Врховни касациони суд налази да у конкретном случају нису испуњени услови за одлучивање о ревизији тужилаца, као изузетно дозвољеној, применом члана 404. став 1. ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизије тужилаца изјављене против правноснажне другостепене пресуде у погледу наведеног дела одлуке о трошковима за долазак и одлазак са рада и у одбијајућег дела одлуке о исплати неисплаћене зараде по основу сменског рада, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11...55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није дозвољена.

Чланом 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

У овој парници, тужба ради исплате поднета је 30.12.2011. године. Побијана другостепена пресуда донета је 03.05.2018. године. Вредност предмета спора побијаног дела износи, према највишем појединачном постављеном захтеву деветог тужиоца, 856.798,22 динара (1 евро = 104,6409 динара).

Како вредност предмета спора побијаног дела за сваког тужиоца понаособ (који нису јединствени супарничари у смислу члана 210. ЗПП) не прелази

динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, ревизија тужилаца није дозвољена на основу одредбе члана 403. став 3. ЗПП, због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић